

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تعیین تکلیف کارشناسان بیمه کشاورزی»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۶))

مقدمه

طرح تعیین تکلیف کارشناسان بیمه کشاورزی که در تاریخ ۱۳۹۸/۱۰/۰۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود در راستای بند «۲» اصل یکصد و نهم قانون اساسی، از سوی شورای نگهبان جهت رفع ایراداتی به مجلس شورای اسلامی اعاده شد. مجلس شورای اسلامی در راستای رفع ایرادات مذکور، مصوبه پیشین را با اصلاحاتی به تصویب رساند و مجدداً نزد شورای نگهبان ارسال نمود. شورای نگهبان در اظهار نظر مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۰۷ ایرادات سابق را کماکان به قوت خود باقی دانست. در ادامه به بررسی مصوبه مجلس و ایرادات شورای نگهبان می‌پردازیم.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۵۶

شماره چاپ:

—

بررسی ایرادهای شورای نگهبان

اظهار نظرهای مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۹ و ۱۳۹۸/۱۱/۲۷ شورای نگهبان مصوبه مجلس را دارای ایرادهای اساسی به شرح زیر دانسته بود:

تاریخ چاپ:

—

اول) مغایرت با بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی

نظر مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۹ شورای نگهبان، مصوبه مجلس را همچنان مغایر با بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی مبنی بر «ایجاد نظام اداری صحیح» دانسته بود. پیش تر شورای نگهبان در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۱۶، تبصره‌های «۱»^۱ و «۴»^۲ ماده واحده را با بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی مغایر اعلام کرده بود.

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۰۲/۱۶ جهت رفع این ایراد اقدام به اصلاح تبصره «۴» به شرح زیر نمود:

«وزارت جهاد کشاورزی مکلف است آیین‌نامه اجرایی مشتمل بر نحوه به‌کارگیری و سهمیه هریک از

مشخصات گزارش

دستگاه‌های مشمول این قانون را حداکثر ظرف مدت سه ماه از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۵۷۸-۵

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۵/۲۸

۱. «با توجه به اینکه تبصره «۱» ماده واحده، محدود به بعضی از رشته‌های خاص شده و دستگاه‌های مذکور به رشته‌های دیگری نیز نیاز دارند ... مصوبه مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی تشخیص داده شد.»

۲. «با توجه به اینکه براساس تبصره «۴» ماده واحده، این افراد صرفاً براساس سابقه فعالیت و بدون توجه به سایر معیارهای مورد نیاز از جمله تخصص افراد و نیاز دستگاه‌ها در ادارات مربوط استخدام خواهند شد، مصوبه مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی تشخیص داده شد.»

با توجه به اینکه کارگزاران بیمه کشاورزی آزمون‌های ضمن خدمت و مصاحبه را گذرانده‌اند، دستگاه مکلف است آموزش و آزمون بدو خدمت جهت کسب حد نصاب نمره را برگزار کند.

در متن مصوبه مجلس، وزارت جهاد کشاورزی مکلف به تهیه آیین‌نامه اجرایی مشتمل بر نحوه به‌کارگیری و سهمیه هریک از دستگاه‌های مشمول شده بود و همچنین تصریح به معافیت کارگزاران بیمه کشاورزی از آزمون‌های عمومی و تخصصی حذف شده بود، با این وجود اولاً از آنجا که در حقیقت کارگزاران، قابلیت تصدی مسئولیت‌های کارشناسی را ندارند و وظایف و تخصص کارگزاران بیمه با فعالیت‌های وزارت جهاد کشاورزی و بانک کشاورزی ارتباط ندارد و نیاز وزارت جهاد کشاورزی از سایر قشرهای فعال در بخش کشاورزی نیز قابل تأمین است لذا تکلیف به تعیین سهمیه و نحوه به‌کارگیری بدون در نظر گرفتن نیاز دستگاه‌ها به تخصص‌های موضوع طرح از حیث رفع ایراد شورا محل تأمل بود، ثانیاً کماکان درخصوص ماهیت و سازوکار آزمون مندرج در ذیل مصوبه کمیسیون ابهام وجود داشت. توضیح اینکه از یک‌سو به‌موجب ماده (۴۴) قانون مدیریت خدمات کشوری «به‌کارگیری افراد در دستگاه‌های اجرایی پس از پذیرفته شدن در امتحان عمومی که به‌طور عمومی نشر آگهی می‌گردد و نیز امتحان یا مسابقه تخصصی امکانپذیر است» و ازسوی دیگر به‌موجب قانون «اصلاح ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اصلاح ماده (۶۹) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» آزمون ادواری برای استخدام نیروی انسانی در دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی حذف شده بود و از متن مصوبه اینگونه برمی‌آید که دستگاه‌های متقاضی صرفاً برای جذب کارگزاران بیمه موضوع طرح و به‌منظور کسب حدنصاب نمره اقدام به برگزاری آزمون غیرعمومی می‌نمودند و ثالثاً مصوبه مذکور درخصوص سایر معیارهای مورد نیاز ازجمله معیارهای عمومی و اختصاصی ساکت بود و به مصاحبه مربوط به کارگزاری بیمه کشاورزی اکتفا نموده بود، درحالی که باید مصاحبه و گزینش مربوط به جذب به‌عنوان استخدام رسمی دولت جهت احراز وجود سایر معیارها انجام می‌شد که با این وصف، اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان به‌نظر نمی‌رسید.

علی‌رغم اصلاح به‌عمل آمده از جانب مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان ایراد سابق خود مبنی بر مغایرت مصوبه با بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی را کماکان به قوت خود باقی دانسته است.

دوم) مغایرت با بند «۲» اصل یکصدودهم قانون اساسی

نظر مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۷ شورای نگهبان، مصوبه مجلس را به جهت باقی ماندن ایرادات هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، با بند «۲» اصل یکصدودهم قانون اساسی مغایر اعلام کرده بود که در اظهارنظر اخیر شورای نگهبان مورخ ۱۳۹۹/۳/۷ نیز این ایراد به خود قوت خود باقی دانسته شد. طبق نامه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۸ هیئت عالی نظارت، مصوبه مجلس به‌جهت افزایش هزینه عمومی با بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی^۱ مغایر است و نیز مصوبه مجلس به جهت تعیین تکلیف درخصوص یک قشر خاص بدون تعیین وجه و معیار اولویت و نیز وضع معافیت از آزمون استخدامی، با بند «۲» سیاست کلی اداری^۲ مغایرت دارد.

مصوبه مجلس با اصلاح تبصره «۴» مصوبه پیشین، همان‌طور که در بالا اشاره شد، اگرچه تصریح به معافیت از آزمون را حذف نموده است، لکن از آنجا که اصل پیش‌بینی این امکان برای کارشناسان بیمه کشاورزی بدون وجود معیار اولویت نسبت به سایر افراد، مغایر عدالت‌محوری موضوع بند «۲» سیاست‌های کلی نظام اداری است و نیز پیش‌بینی برگزاری آزمون غیرعمومی

۱-۶. صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۲- عدالت‌محوری در جذب، تداوم خدمات و ارتقای منابع انسانی.

توسط دستگاه و صرفاً برای کارگزاران بیمه موضوع طرح عملاً معافیت این افراد از آزمون عمومی موضوع ماده (۴۴) قانون مدیریت خدمات کشوری را نتیجه می‌دهد، کماکان از این جهت واجد ایراد است. درخصوص مغایرت مصوبه با بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز از آنجا که اولاً تکلیف دولت به جایگزینی اشخاص موضوع طرح با حداکثر یک‌سوم افرادی که به روش‌های بازنشستگی، بازخریدی، استعفا و سایر موارد از جهاد کشاورزی و ادارات تابعه، بانک کشاورزی و صندوق بیمه کشاورزی خارج می‌شوند، از حیث منطقی‌سازی اندازه دولت محل تأمل است و ثانیاً جذب این افراد بدون در نظر گرفتن امکانات و اقتضات اجرایی و مالی دولت و نیز تکلیف دستگاه به برگزاری آزمون و... مستلزم افزایش هزینه‌های عمومی می‌گردد و در مصوبه مجلس نیز برای رفع این ملاحظات چاره‌اندیشی نشده است، لذا اصلاح صورت گرفته کماکان واجد ایرادات مذکور است.

نتیجه‌گیری

با عنایت به نکات پیش‌گفته و فارغ از نکات مندرج در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس مبنی بر تجربه ناموفق «قانون استخدام مهندسیین ناظر تولیدات کشاورزی» مصوب ۱۳۸۹ در این زمینه، عدم توجیه منطقی استخدام کارگزاران به دلیل فصلی بودن امر کارگزاری و وجود تعداد بالای دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی که با عناوین مختلف قراردادی (معین، پروژه‌ای و کارگری) مشغول به همکاری با وزارتخانه هستند؛ از آنجا که کماکان ایرادات شورای محترم نگهبان و هیئت عالی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی نظام به قوت خود باقی است و ایرادات مذکور متوجه اساس طرح ارائه شده بوده و غیر قابل رفع به نظر می‌رسد، لذا رد این طرح و بایگانی آن توسط کمیسیون مورد پیشنهاد است.

